

*Яковченко В.С., аспірантка
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі*

РОЛЬ ЦЕНТРІВ ОБРОБКИ ЗАПИТІВ У РАМКАХ ПРИНЦИПУ ПРОЗОРОСТІ СОТ

***Анотація.** У статті аналізуються основні особливості поняття транспарентності (прозорості) та принцип прозорості як один з головних принципів системи СОТ. Доводиться важливість даного принципу як передумови створення середовища, де всі учасники торгівлі зможуть взаємодіяти на основі прозорої та відкритої інформації, що, безумовно, є основою передбачуваної торговельної політики між країнами-учасницями СОТ. Показано зв'язок між прозорістю та стабільністю економічних відносин. Встановлено роль центрів обробки запитів у формуванні транспарентної системи регулювання економічних відносин. Обґрунтовано особливості функціонування центрів обробки запитів у системі міжнародних торговельних зв'язків, побудованої на правилах прозорості. Доведено, що принцип прозорості сприяє передбачуваності торгової політики. Розглянуто принцип прозорості у рамках Угоди про санітарні та фітосанітарні заходи. Акцентовано увагу на основних особливостях поняття «нотифікація» та головних правилах процедури нотифікування. Узагальнено думку про те, що лібералізація міжнародної торгівлі неможлива без прозорої системи торговельних відносин, що у свою чергу має забезпечити тривале, стабільне та взаємовигідне партнерство між країнами-членами СОТ.*

***Ключові слова:** транспарентність, центри обробки запитів, нотифікація, передбачуваність, технічні бар'єри у торгівлі, санітарні та фітосанітарні заходи.*

Постановка проблеми. Глобалізація світової економіки встановлює нові вимоги до міжнародних організацій, які у першу чергу є організаціями глобального масштабу. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку принцип прозорості, як інструмент забезпечення передбачуваності міжнародної торговельної політики, є дуже важливим. Проблема забезпечення належного рівня транспарентності актуальна для будь-якої інституційної структури у сучасному світі. Прозорість та відкритість інформації, регламентовані стандарти, чіткі критерії безпеки, застосування принципу недискримінації є основними принципами роботи Світової організації торгівлі (СОТ), яка відіграє значну роль у процесі глобалізації економіки. Основним завданням СОТ є сприяння безперешкодній, передбачуваній міжнародній торгівлі, що, у свою чергу, означає необхідність усунення торговельних бар'єрів. Для виконання цього завдання важливою вимогою є те, що правила і норми міжнародної торгівлі мають бути прозорими, не повинні різко, без попередження змінюватись, а їх застосування має бути логічним і послідовним [6]. Як правило, основним інструментом СОТ щодо перевірки повноти виконання країнами-учасницями взятих на себе зобов'язань є вимога про негайне та повне інформування Організації країнами-членами при будь-яких законодавчих змінах, які прямо чи опосередковано стосуються взятих на себе зобов'язань. Відповідно до багатьох угод Світової організації торгівлі уряди країн-учасниць зобов'язані інформувати Секретаріат СОТ про впровадження нових чи зміну існуючих заходів щодо торгівлі [8, с. 3], тобто дотримуватись вимог прозорості.

Під час дослідження було вивчено принцип транспарентності або прозорості – один із основоположних принципів юридичної системи СОТ та його дотримання шляхом створення центрів обробки запитів.

Мета дослідження – проаналізувати особливості роботи центрів обробки запитів, перед-

бачених одним із основних принципів прозорості СОТ. Встановити роль центрів обробки запитів у рамках принципу прозорості СОТ. Визначити переваги, що надає принцип прозорості для міжнародної торгівлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання розвитку відносин країн-учасниць СОТ присвячували наукові праці вітчизняні вчені Бураковський І. [7], Осика С. [2], Пятницький В. [2], Покрещук О. [5], Циганкова Т. [6]. Проте проблематика розкриття сутності прозорості у рамках роботи СОТ залишається недостатньо дослідженою. Значно краще це питання вивчено іноземними дослідниками. У цьому контексті варто виділити таких науковців, як Марк Халле та Роберт Вульф [8, 9]. Однак, незважаючи на значний інтерес до цієї проблематики за кордоном, в Україні вона потребує детального вивчення.

Виклад основного матеріалу. Основоположними принципами системи багатостороннього регулювання міжнародної торгової політики СОТ вважаються: недискримінація торгових партнерів, товарів та послуг як вітчизняного походження, так і іноземного, громадян власної чи інших країн; пониження торговельних бар'єрів [11, с. 2]; прогнозованість та прозорість, які покликані не допускати довільне встановлення бар'єрів у торговельній політиці. Застосування цих принципів сприяє збільшенню інвестицій, зниженню цін і більш широкому вибору товарів та послуг, доступних для споживачів. До того ж, дотримання цих принципів у рамках кожної національної системи надає змогу уникнути загального розпаду механізмів її взаємодії та хаотичного створення торговельних бар'єрів [6].

Звернувшись до визначення прозорості, що надає глосарій СОТ, а саме: «під прозорістю торговельної політики розуміється ступінь відкритості та прогнозованості торговельної політики і практики та процесів, що їх визначають» [1, с. 7], стає зрозумілим, що значення Організації дійсно набуває беззаперечного значення у процесі створення середовища з прозорістю та передбачуваною торгівлею.

Вчені Інституту економічних досліджень та політичних консультацій говорять про те, що «імпортерам, експортерам та інвесторам потрібне регуляторне середовище, що заслуговує на довіру, і у своїй країні, і за кордоном. Тому СОТ через свою багатосторонню торговельну систему намагається поліпшити прогнозованість і стабільність торговельної політики та ділового середовища країн-учасників» [7, с. 36].

Прозорість системи регулювання міжнародної торгівлі у широкому розумінні означає доступність інформації про заходи щодо регулювання, їхню ясність та однозначність, що відноситься як до самих норм, так і до правил застосування. Принцип прозорості здійснюється практично в усіх основних елементах багатосторонніх торговельних Угод. Найочевидніше принцип прозорості сформульовано у Статті Х ГАТТ 1994 року, яка стосується публікації і застосування правил торгівлі [5, с. 121].

Більше того, значним аспектом у поширенні застосування принципу прозорості є інформування широкої світової громадськості про багатосторонню торговельну систему, її механізми, органи СОТ, переговори та їхні результати тощо. Таке рішення було ухвалено 18 липня 1996 року Генеральною радою СОТ [9, с. 9]. Через це було забезпечено доступ до документів СОТ у мережі Інтернет. Тож країнам бажано розміщувати інформацію про свої заходи в Інтернеті, що має значні переваги для країн: наприклад, слугує більшій прозорості, полегшує процедуру отримання документів зацікавленими сторонами, скорочує час над роботою із запитом [9, с. 4].

Важливо й те, що розвитку передбачуваної торгівлі сприяють вимоги національної торговельної політики щодо прозорості. Відповідно до загальних правил СОТ уряди країн-членів повинні публікувати всі закони та регламенти (зміни або доповнення), які стосуються торгівлі. Разом з тим допускається нерозголошення конфіденційних відомостей, якщо це суперечить суспільним інтересам або шкодить законним діловим інтересам [6]. Окрім цього, країни-члени СОТ зобов'язані доводити до відома (нотифікувати) інші країни-члени СОТ про зміни у своїх торговельних режимах. Щоб сприяти більшій прозорості торговельної політики країн-учасниць СОТ, Рада Міністрів України ухвалила рішення про перелік заходів, що підлягають нотифікуванню, включаючи такі заходи, як санітарні та фітосанітарні заходи;

технічні бар'єри у торгівлі; правила щодо митної оцінки; антидемпінгові заходи; державні закупівлі; тарифні квоти; тарифи і додаткові збори; кількісні обмеження імпорту й експорту та будь-які інші заходи, що стосуються багатосторонніх торговельних Угод, наведених у Додатку 1А відповідно до Угоди про заснування СОТ [1, с. 7]. Таким чином, стає зрозумілим, що майже кожна Угода містить у собі вимоги щодо прозорості та нотифікації заходів.

Досліджуючи правила прозорості Світової організації торгівлі, слід звернути увагу на *Генеральну угоду з тарифів і торгівлі*, де у Статті 10 відводиться місце прозорості, а саме пункт: *«Публікація та застосування правил торгівлі»*. У *Генеральній угоді про торгівлю послугами* пункт про прозорість міститься у Статті 3, що так і називається «Прозорість». Стаття 63, що має назву *«Відкритість»*, зачіпає аспект прозорості у частині 5 *«Запобігання та врегулювання суперечок»*, що міститься в *Угоді про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності*. Отже, як ми бачимо, будь-який учасник системи з метою ефективною співпраці має обов'язок перед іншими виконувати правила прозорості. З метою реалізації цих правил країни-члени повинні відкрити спеціальні пункти запитів, куди інші учасники СОТ змогли б звернутись у будь-який момент із запитом стосовно внутрішньої торговельної політики країн-членів у рамках угод СОТ [6, 12, 13].

Як показало дослідження, переважна більшість нотифікацій стосується Угоди про технічні бар'єри у торгівлі (ТБТ) та Угоди про санітарні та фітосанітарні заходи (СФЗ). Угода СФЗ сприяє контролю якості та безпеки товарів у кожній країні-учасниці СОТ. При імпорті сільськогосподарських продуктів дана Угода визначає правила застосування санітарних та фітосанітарних норм, які мають на меті захистити життя й здоров'я людей, тварин та рослин шляхом забезпечення безпеки харчових продуктів і не дозволити проникненню на територію країн-членів СОТ хвороб тваринного й рослинного походження [2, с. 313]. Угода ТБТ стосується переважно питань національної безпеки, попередження недобросовісної практики та захисту довкілля [7, с. 25].

Згідно з Угодою СФЗ та ТБТ кожна країна-учасниця СОТ зобов'язується інформувати (нотифікувати) Організацію та інших країн-членів СОТ щодо своїх санітарних та фітосанітарних заходів чи будь-яких змін відповідно до зазначених Угод, таким чином виконуючи правила прозорості СОТ. Окрім того, з метою реалізації цих вимог уряди країн-членів СОТ мають забезпечити існування одного центру обробки запитів (Enquiry Point), який був би відповідальний за дотримання правил СОТ [2, с. 320]. У разі створення країною-членом СОТ з правових або адміністративних міркувань більше ніж одного центру обробки запитів, вона повинна надати іншим країнам-членам СОТ повну та недвозначну інформацію щодо кола обов'язків кожного з цих центрів та забезпечити оперативну передачу запитів до відповідного центру у випадках, коли запит подано не до належного центру їх обробки [2, с. 305].

Отже, центр обробки запитів несе повну відповідальність за процес нотифікації, ретельно досліджуючи всі вихідні повідомлення, при цьому звертає увагу на те, чи правильно вони складені. Крім того, центр обробки запитів має давати відповіді на всі обґрунтовані запити з боку зацікавлених країн-членів СОТ, а також надавати відповідні документи щодо прийнятих і запропонованих до прийняття у своїй країні будь-яких санітарних або фітосанітарних нормативних актів, будь-яких процедур, що стосуються контролю чи інспекції, карантину або режимів виробництва, ухвалення допустимого рівня пестицидів та харчових добавок, своєчасну публікацію запропонованих заходів для отримання коментарів, правильну обробку коментарів, надання копій запропонованих заходів на вимогу [2, с. 320].

Більше того, країни-члени зобов'язані надавати необхідну інформацію всім зацікавленим сторонам (бізнес-партнерам зі своєї чи іншої країни) відносно Угоди СФЗ. Таким чином, за інформацією Секретаріату СОТ, у рамках Угоди СФЗ країна-учасниця СОТ має право на створення центру обробки запитів (SPS notification authority), що відповідав би за систему нотифікації та інформаційного центру (SPS enquiry point), який був би відповідальний за надання інформаційних послуг. Проте здійснення функцій інформаційного центру й центру обробки запитів може бути поєднано в межах однієї організації, але інформаційний центр не повинен бути центральним урядовим органом, тоді як центр обробки запитів має

ним бути [4, с. 10].

Таким чином, у той час як центр обробки запитів працює над повідомленнями щодо запланованих заходів, інформаційний центр надає інформацію стосовно всіх існуючих заходів у рамках Угоди СФЗ (навіть тих, що існували до Світової організації торгівлі) [10, с. 7]. Водночас інформаційний центр має відповідати на будь-які питання, що надходять до інформаційного центру й надавати відповідні документи щодо санітарних та фітосанітарних заходів; будь-яких процедур контролю та інспекції, виробництва і карантину, допустимості пестицидів та процедур погодження добавок до харчових продуктів, які діють у країні; процедури оцінки ризику, фактори, що беруться до уваги та визначення відповідного рівня санітарного та фітосанітарного захисту; членства й участі країни або відповідних органів у міжнародних і регіональних санітарних та фітосанітарних організаціях і системах; членства й участі країни в двосторонніх та багатосторонніх договорах та угодах у сфері СФЗ; текстів таких договорів та угод [4, с. 8].

Важливо й те, що інформаційний центр, зареєстрований Світовою організацією торгівлі, є відповідальним органом і має надавати інформацію на будь-які запити. Останні можуть надходити до інформаційних центрів від інформаційних центрів інших країн або інших зацікавлених сторін (таких як промислові групи) як з країн-членів СОТ, так і з інших країн. Самостійно інформаційний центр не повинен надавати інформацію, якщо його ресурсів недостатньо. Коли центр не володіє необхідною інформацією, він зобов'язаний проконтролювати аби відповідна організація надала відповідь. В інформаційному центрі має знаходитись інформація про підрозділи міністерств, регіональні підрозділи, установи з визначення стандартів та оцінки відповідності для того, щоб сприяти у визначенні організацій, що можуть дати відповідь на певний запит. Якщо інформаційний центр може надати відповідь на основі своїх знань та власних ресурсів, тоді його слід відіслати негайно, а запит повинен бути заблокований, щойно була відіслана відповідь. Необхідно відвести досить часу в тому випадку, якщо відповідь має надати третя сторона. По закінченні строку, визначеного для надання відповіді, слід провести перевірку стану обробки запиту (отримати звіт про перебіг справи). Треба поінформувати запитувача у випадку затримки [4, с. 10].

Центр обробки запитів, у свою чергу, має стежити, щоб центральні органи влади, що розробляють інструкції, технічні норми, стандарти і процедури оцінки відповідності, були ознайомлені з обов'язками членів СОТ у рамках Угоди СФЗ. Усі відомства мають знати про це, оскільки повинні сповіщати про заходи, які можуть мати вплив на торгівлю з іншими країнами-членами й брати до відома коментарі інших країн-членів [4, с. 24].

З метою збільшення часу для надання коментарів країнам-членам СОТ важливо знати про майбутні заходи і надіслати необхідні повідомлення, щойно почнеться період для надання коментарів. Важливо поінформувати тоді, коли готовий попередній текст із запропонованими заходами та ще є час узяти до уваги доповнення і коментарі. Центр обробки запитів, як правило, надає достатньо часу для написання, подання й розгляду коментарів. Згідно з Угодою СФЗ рекомендується надавати 60 днів для написання та подання коментарів. Для написання повідомлення необхідно заповнити офіційну нотифікаційну форму (FG/SPS/7/Rev.1). Нотифікаційна форма СФЗ у надзвичайних умовах використовується тоді, коли постають нагальні проблеми, пов'язані із захистом здоров'я або з'являється загроза для країн-членів СОТ (FG/SPS/7/Rev.1). Повідомлення можуть бути надіслані через офіційну делегацію членів СОТ до центру реєстрації повідомлень Світової організації торгівлі електронною поштою (crn@wto.org), факсом або поштою [10, с. 12].

Варто зазначити, що з метою покращення прозорості нотифікаційної процедури документи, які вимагаються як реакція на повідомлення членів СОТ, слід надсилати протягом 5 робочих днів [7, с. 38]. Якщо коментарі обґрунтовані, то вони можуть призвести до модифікацій щодо повідомлених проектів/змін заходів. Член СОТ, який подає коментарі, повинен також отримати повідомлення про те, що нотифікаційний центр отримав коментарі. У нотифікаційній формі вказується, куди слід надсилати коментарі. За відсутності відповіді або коментаря протягом 60 днів вважається, що країна-член погоджується із запропонованими заходами [1, 4, 7].

У випадку, якщо члени СОТ, які надіслали коментарі, вимагають обговорення запропонованих заходів або процедур оцінки відповідності, їхню вимогу центр обробки запитів також має задовольнити. У такому разі центр обробки запитів виконує роль посередника між країною, що внесла коментарі, та організацією або людьми, які розробляли пропозиції щодо заходів. На вимогу інформаційний центр відправляє копію прийнятих заходів країні-члену, що вносила коментарі, або, якщо запропоновані заходи не були прийняті, про це також треба повідомити [4, с. 15].

Найчастіше транспарентність ототожнюють із можливістю громадськості безперешкодного доступу до публічної інформації [3, с. 140]. Основним компонентом прозорості відповідно до Угоди СФЗ є публікація заходів. Це загальний обов'язок усіх країн-членів СОТ. Країни-члени СОТ повинні забезпечувати доступ до всіх вжитих заходів у сфері СФЗ для зацікавлених країн шляхом їх оприлюднення. Крім надзвичайних обставин, центр обробки запитів має робити розумний інтервал між оприлюдненням запропонованих санітарних або фітосанітарних заходів та набуттям ними чинності з метою надання часу виробникам у країнах-експортерах та особливо у країнах, що розвиваються, пристосувати свою продукцію і методи виробництва до вимог країни-імпортера [12].

Поза тим, до обов'язків інформаційного центру входить регулярний моніторинг нових повідомлень, розміщених на сайті СОТ. Регулярно на веб-сторінці Світової організації торгівлі з'являються всі останні повідомлення. Повідомлення на веб-сторінці СОТ наявні на одній з офіційних мов (англійська, французька та іспанська). Центр обробки запитів СФЗ завантажує всі нові й оновлені документи і проглядає їх зміст. Залежно від змісту документів центр самостійно визначає, кого можуть зацікавити ці повідомлення та відправляє їх. У ролі зацікавлених організацій можуть виступати регулюючі органи, інші державні установи, органи визначення стандартів та відповідності, торгові палати, торгові асоціації та союзи, неурядові організації та приватні компанії [1, 4, 10].

Варто відзначити, що деякі країни-члени розміщують усі останні повідомлення на веб-сторінках своїх центрів обробки запитів та пропонують послугу, за якою підписники зможуть автоматично отримувати останні повідомлення, які завчасно систематизовані за певним критерієм (за країною-членом СОТ або за темою).

Секретаріат СОТ повинен бути поінформований у разі зміни центру обробки запитів чи інформаційного центру. На веб-сторінці СОТ регулярно оновлюється список усіх центрів обробки запитів та інформаційних центрів. Цей список можна знайти у серії документів G/SPS/NNA Світової організації торгівлі [12, 13].

Як уже зазначалося, можливе поєднання ролей інформаційного центру та центру обробки запитів у межах однієї організації. Таким чином, можна заощадити людські та фінансові ресурси, а також забезпечити більшу координацію роботи центру [4, с. 8].

Таким чином, кожна країна-учасниця має діяти згідно з принципом прозорості СОТ. Україна взяла на себе зобов'язання перед СОТ дотримуватися загального режиму прозорості нормативних та регуляторних актів, пов'язаних із торгівлею, і загалом виконує свої зобов'язання. Зокрема, єдиний орган з розгляду запитів та нотифікації (Центр обробки запитів країн-членів Світової організації торгівлі та їх інформування) був створений у 2005 році, ще до вступу України у СОТ. За своїм правовим статусом це був незалежний орган, що відповідав за обробку нотифікацій країн-членів, підготовку і подання нотифікацій Україною до СОТ [1, с. 9], який мав достатньо повноважень і компетенції звертатися безпосередньо до інших міністерств, відомств та інших органів. Після проведення адміністративної реформи Центр утратив свій незалежний статус і був реорганізований у Відділ обробки запитів, нотифікацій та інформаційного забезпечення, що розпочав свою роботу у 2011 році. Наразі відділ має три рівні субординації у реорганізованому Міністерстві економічного розвитку і торгівлі: Міністерство економічного розвитку і торгівлі – Департамент співробітництва з СОТ та з питань торговельного захисту – Управління співробітництва із СОТ, Відділ обробки запитів, нотифікацій та інформаційного забезпечення. Функції відділу залишилися майже без змін. Він, як і раніше, займається питаннями сприяння ефективному співробітництву та обміну опера-

тивною інформацією і документами із Секретаріатом та членами СОТ. За результатами обробки нотифікацій країн-членів СОТ готуються короткі узагальнені повідомлення українською мовою, що щомісяця розміщуються на офіційному Інтернет-сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі <http://www.me.gov.ua> у рубриці «Інформація за повідомленнями з країн-членів СОТ», та направляються центральним органам виконавчої влади України для використання в роботі і подальшого інформування зацікавлених сторін, в тому числі бізнесу. Крім того, подібна інформація розміщується на порталі з підтримки експорту www.ukrexport.gov.ua [1, с. 18]. Також Відділ обробки запитів, нотифікацій та інформаційного забезпечення здійснює регулярний моніторинг суперечок у СОТ з метою оцінки можливих наслідків для України з урахуванням її зобов'язань чи зобов'язань інших членів СОТ. У разі серйозних системних проблем у сфері ТБТ/СФЗ Відділ може звертатися з відповідними запитом та просити роз'яснень у країн-партнерів на двосторонньому рівні або як третя сторона.

У рамках Доха раунду Україна, виступаючи за підвищення прозорості всіх категорій угод, підтримала наміри країн-членів СОТ проводити огляди всіх угод, включаючи угоди з країнами, які не є членами СОТ [7, с. 38].

Таким чином, важливість та необхідність участі дотримання Україною принципу прозорості полягає у реальній можливості залучення українських експертів до обговорення питань подальшого розвитку міжнародної торгівлі, розширення можливостей доступу товарів на світові ринки, активного застосування механізмів СОТ для реалізації торговельних інтересів національних виробників, формування та презентацію позиції країни з цих питань.

Отже, система прозорості СОТ надає змогу зацікавленим виробникам та експортерам бути в курсі про зміни в законодавстві інших країн-членів СОТ, зокрема у технічному регулюванні, а також стосовно санітарних і фітосанітарних заходів на інших ринках на основі нотифікацій країн-членів СОТ, що, на наш погляд, сприяє формуванню транспарентної системи регулювання економічних відносин.

Висновки. Аналізуючи все вищезазначене, доходимо висновку, що Світова організація торгівлі має неабиякий вплив у становленні глобальних правил торгівлі між країнами. Однією з фундаментальних переваг членства у СОТ є прозорість торговельної політики. Дотримуючись правил прозорості, виробники країн СОТ ясно розуміють, які правила та регламенти використовуються для продажу їхніх товарів як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому в будь-якій іншій країні-учасниці СОТ. Публікація заходів – основний компонент прозорості. Усі члени СОТ дотримуються цього загального правила. Таким чином, країни-учасниці СОТ мають забезпечувати доступ до всіх ужитих заходів шляхом їх оприлюднення. Для виконання вказаних вимог країнам-членам необхідно створити спеціальні центри обробки запитів. Інформаційний центр відповідає на питання, а центр обробки запитів – за роботу з нотифікаціями. Роль обох центрів можна поєднати у межах однієї організації, що забезпечить більш ефективну роботу центру. Центри обробки запитів виконують важливу роль у Світовій організації торгівлі шляхом забезпечення дотримання країнами-членами своїх зобов'язань. Якщо кожен учасник Організації буде належним чином виконувати правила щодо прозорості – це забезпечить передбачуваність торговельного процесу і, як наслідок, кожен з учасників отримає більш ефективний результат від торгівлі.

Список використаної літератури

1. Звіт про діяльність України у сфері прозорості в рамках СОТ 2008-2012 / Відділ обробки запитів та нотифікацій та інформаційного забезпечення, Інститут економічних досліджень і політичних консультацій, 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/Zvit_Prozorist_ukr.pdf
2. Осика С. Г. Світова організація торгівлі / С. Г. Осика, В. Т. Пятницький. – 3-ге вид., переробл. і допов. – К. : К.І.С., 2005. – 514 с.
3. Пашковська М.В. Поняття транспарентності в сучасній науці «Державне управління» [Електронний ресурс] / М. В. Пашковська // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 34. – С. 135-143. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_34_16.pdf
4. Погожева Н. Створення стандартів сертифікації та механізму контролю в сільському господарстві у відповідності до вимог угоди СОТ-СФС/ Наталія Погожева // Проект № EuropeAid/114025/C/SV/UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bdmta.org.ua/ta/projects_list.php?locale=uk&s_project=&s_donornum=&s_

donor=&s_industry=14&s_status_id=&projectPage=2

5. Покрещук О.О. Правове регулювання міжнародної торгівлі у контексті норм і правил ГАТТ/СОТ 74346 : монографія / О.О. Покрещук. – К. : Зовнішня торгівля, 2003. – 512 с.
6. Циганкова Т.М. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: монографія / Т.М. Циганкова. – К.: КНЕУ, 2+03 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libbook.com.ua/book_globalna-torgova-sistema-rozvitok-institutiv-pravil-instrumentiv-sot_774/2_
7. Членство України в СОТ: інституційні та економічні ефекти / І. Бураковський [та ін.], 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/trade_policy/15.06.2013_workshop/0000022415-Report_for_presentation_26-11-2012_final.pdf
8. Halle M. A new approach to transparency and accountability in the WTO [Electronic resource] / M. Halle, R. Wolfe. – Mode of access: <http://www.iisd.org/pdf/2011/IssueBrief6-2010-09-14-low.pdf>
9. Wolfe R. Letting the Sun Shine in at the WTO: How Transparency Brings the Trading System to Life' [Electronic resource] / R. Wolfe. – Mode of access: https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd201303_e.htm
10. How to apply the transparency provisions of the SPS Agreement: A Handbook [Electronic resource] / WTO Secretariat. – Mode of access: https://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/spshand_e.pdf
11. Trajano E. The transparency principle and its competitiveness effect: Overcoming technical and information barriers to trade [Electronic resource] / E. Trajano, M. Vicente. – Mode of access: <http://repositorios.inmetro.gov.br/handle/10926/1192>
12. Understanding the WTO: Agreements. Trade policy reviews: ensuring transparency [Electronic resource] / WTO Secretariat. – Mode of access: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm11_e.htm
13. Understanding the WTO Information and Media Relations Division: Geneva 1995-2004 [Electronic resource] / WTO Secretariat. – Mode of access: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/whatis_e.htm.

*Victoria Yakovchenko, postgraduate,
Ukrainian State University of Finance and International Trade*

THE ROLE OF THE ENQUIRY POINTS UNDER THE WTO PRINCIPLE OF TRANSPARENCY

Abstract. *The article analyzes the main features of the concept of transparency and the principle of transparency as one of the main principles of the WTO system. The importance of this principle has been proven as the prerequisite of creating an environment for trade for all its participants to interact in and share transparent and publicly available information that it is certainly the basis of the predictable trade among the Members of the WTO. The link between transparency and stability of economic relations has been shown. The enquiry points role has been determined in creating transparent system of economic relations regulation. The enquiry points functioning features in international trade relations system based on the rules of transparency are substantiated in the article. It is proved that the principle of transparency promotes predictability of trade policy. The article also deals with the principle of transparency under the Agreement on Sanitary and Phytosanitary Measures. Attention is focused on the basic features of the concept of «notification» and the main notification procedure rules. The author makes a generalization of idea about impossibility of the international trade liberalization without a transparent system of trade relations which in its turn should provide long-term, stable and mutually beneficial partnership between WTO Members.*

Keywords: *transparency, enquiry points, notification, predictability, technical barriers to trade, sanitary and phytosanitary measures.*

References

1. Zvit pro diyal'nist' Ukrayiny u sferi prozorosti v ramkakh SOT 2008-2012 / Viddil obrobky zapytiv ta notyfikatsiy ta informatsiynoho zabezpechennya, Innstytut ekonomichnykh doslidzhen' i politychnykh konsul'tatsiy, 2013. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/Zvit_Prozorist_ukr.pdf
2. Osyka S. H. Svitova orhanizatsiya torhivli / S. H. Osyka, V. T. Pyatnyts'kyy. – 3-ye vyd., pererobl. i dopov. – K. : K.I.S., 2005. – 514 s.
3. Pashkovs'ka M.V. Ponyattya transparentnosti v suchasniy nausti «Derzhavne upravlinnya» [Elektronnyy resurs] / M. V. Pashkovs'ka// Efektyvnist' derzhavnoho upravlinnya. – 2013. – Vyp. 34. – S. 135-143. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_34_16.pdf
4. Pohozheva N. Stvorennya standartiv sertyfikatsiyi ta mekhanizmu kontrolyu v sil's'komu gospodarstvi u vidpovidnosti do vymoh uhody SOT-SFS/ Nataliya Pohozheva// Proekt № EuropeAid/114025/C/SV/UA [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://bdmta.org.ua/ta/projects_list.php?locale=uk&s_project=&s_donor=&s_industry=14&s_status_id
5. Pokreshchuk O.O. Pravove rehulyuvannya mizhnarodnoyi torhivli u konteksti norm i pravyl HATT/SOT 74346 : monohrafiya / O.O. Pokreshchuk. – K. : Zovnishnya torhivlya, 2003. – 512 s.
6. Tsyhankova T.M. Hlobal'na trohova systema :rozvytok instytutiv, pravyl, instrumentiv SOT: monohrafiya / T.M. Tsyhankova – K.: KNEU,2003 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://libbook.com.ua/book_globalna-

torgova-sistema-rozvitok-institutiv-pravil-instrumentiv-sot_774/2_

7. Chlenstvo Ukrainy v SOT: instyutysiyni ta ekonomichni efekty / I.Burakovs'kyu [ta in.], 2012. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu:

http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/trade_policy/15.06.2013_workshop/0000022415-Report_for_presentation_26-11-2012_final.pdf

8. Halle M. A new approach to transparency and accountability in the WTO [Electronic resource] / M. Halle, R. Wolfe. – Mode of access: <http://www.iisd.org/pdf/2011/IssueBrief6-2010-09-14-low.pdf>

9. Wolfe R. Letting the Sun Shine in at the WTO: How Transparency Brings the Trading System to Life' [Electronic resource] / R. Wolfe. – Mode of access: https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd201303_e.htm

10. How to apply the transparency provisions of the SPS Agreement: A Handbook [Electronic resource] / WTO Secretariat. – Mode of access: https://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/spshand_e.pdf

11. Trajano E. The transparency principle and its competitiveness effect: Overcoming technical and information barriers to trade [Electronic resource] / E. Trajano, M. Vicente. – Mode of access: <http://repositorios.inmetro.gov.br/handle/10926/1192>

12. Understanding the WTO: Agreements. Trade policy reviews: ensuring transparency [Electronic resource] / WTO Secretariat. – Mode of access: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm11_e.htm

13. Understanding the WTO Information and Media Relations Division: Geneva 1995-2004 [Electronic resource] / WTO Secretariat. – Mode of access: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/whatis_e.htm.

Яковченко В.С., аспірантка

Українського державного університету
фінансів і міжнародної торгівлі

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ЦЕНТРОВ В РАМКАХ ПРИНЦИПА ПРОЗРАЧНОСТИ ВТО

Аннотация. В статье анализируются основные особенности понятия транспарентности (прозрачности) и принцип прозрачности как один из главных принципов системы ВТО. Доказывается важность данного принципа как предпосылки создания среды, где все участники торговли смогут взаимодействовать на основе прозрачной и открытой информации, что, безусловно, является основой предсказуемой торговой политики между странами-участницами ВТО. Показана связь между прозрачностью и стабильностью экономических отношений. Установлена роль нотификационных центров в формировании транспарентной системы регулирования экономических отношений. Обоснованы особенности функционирования центров обработки запросов в системе международных торговых связей, построенной на правилах прозрачности. Доказано, что принцип прозрачности способствует предсказуемости торговой политики. Принцип прозрачности рассмотрен в рамках Соглашения о санитарных и фитосанитарных мер. Акцентировано внимание на основных особенностях понятия «нотификация» и главных правилах процедуры нотификации. Обобщена мысль о том, что либерализация международной торговли невозможна без прозрачной системы торговых отношений, которая в свою очередь должна обеспечить длительное, стабильное и взаимовыгодное партнерство между странами-членами ВТО.

Ключевые слова: транспарентность, информационные центры, нотификация, предсказуемость, технические барьеры в торговле, санитарные и фитосанитарные меры.